

LANDGOED ULLERBERG

BEHEERPLAN LANDGOED ULLERBERG 2023-2033

Versie 3

Datum oktober 2022

LANDGOED ULLERBERG

LANDGOED ULLERBERG

Inhoud

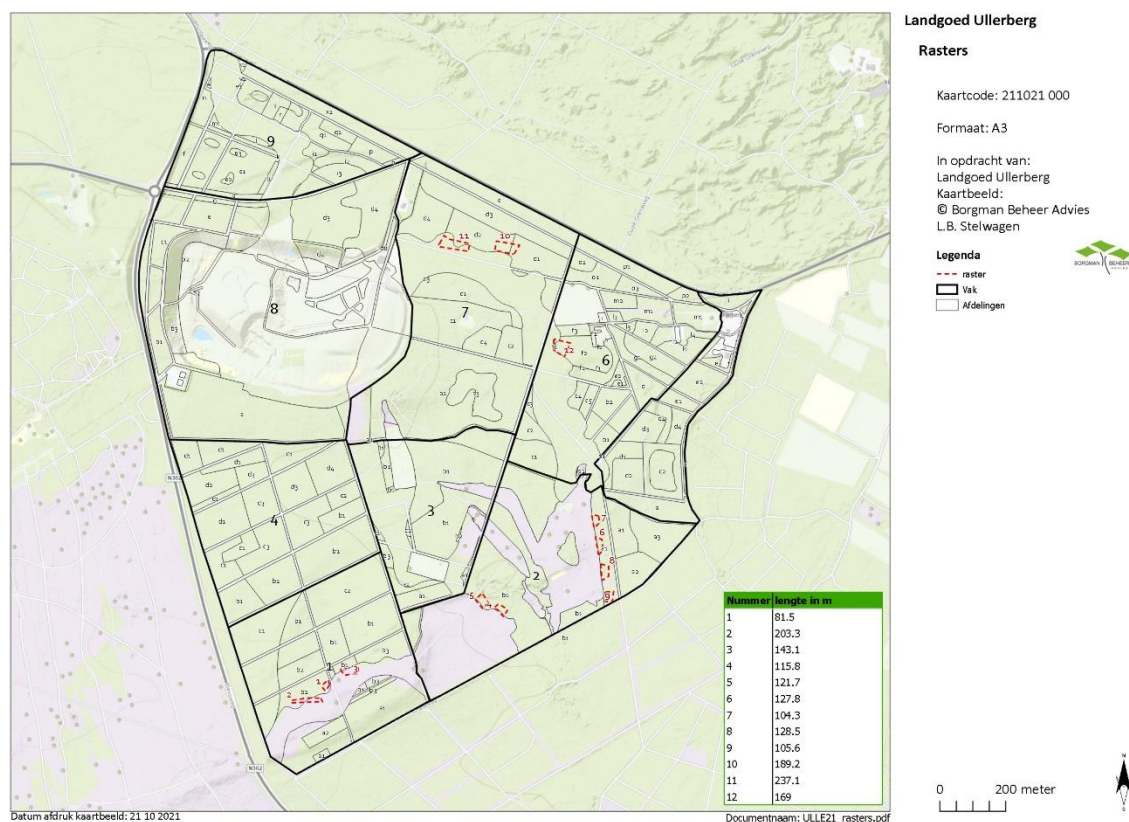
Kort verslag beheer 2013-2023	5
Inleiding	7
Doelstelling	7
Opzet van het beheerplan	7
Herinrichting Ullerberg	7
Ontwikkeling van Golf en Heide op de voormalige vuilstort.	7
Heidecorridors	8
Historische heidegolf	8
Bossen	8
Graslanden	9
Vennen	9
Onderhoud	9
De Heide corridors	9
Bossen	10
Vennen	10
Werkplan	10
Indeling beheervakken	10
Vak 1	11
Vak2	11
Vak 3	11
Vak 4	11
Vak 5	11
Vak 6	11
Vak 7	11
Vak 8	11
Vak 9	12
Werkzaamheden per vak	12

LANDGOED ULLERBERG

LANDGOED ULLERBERG

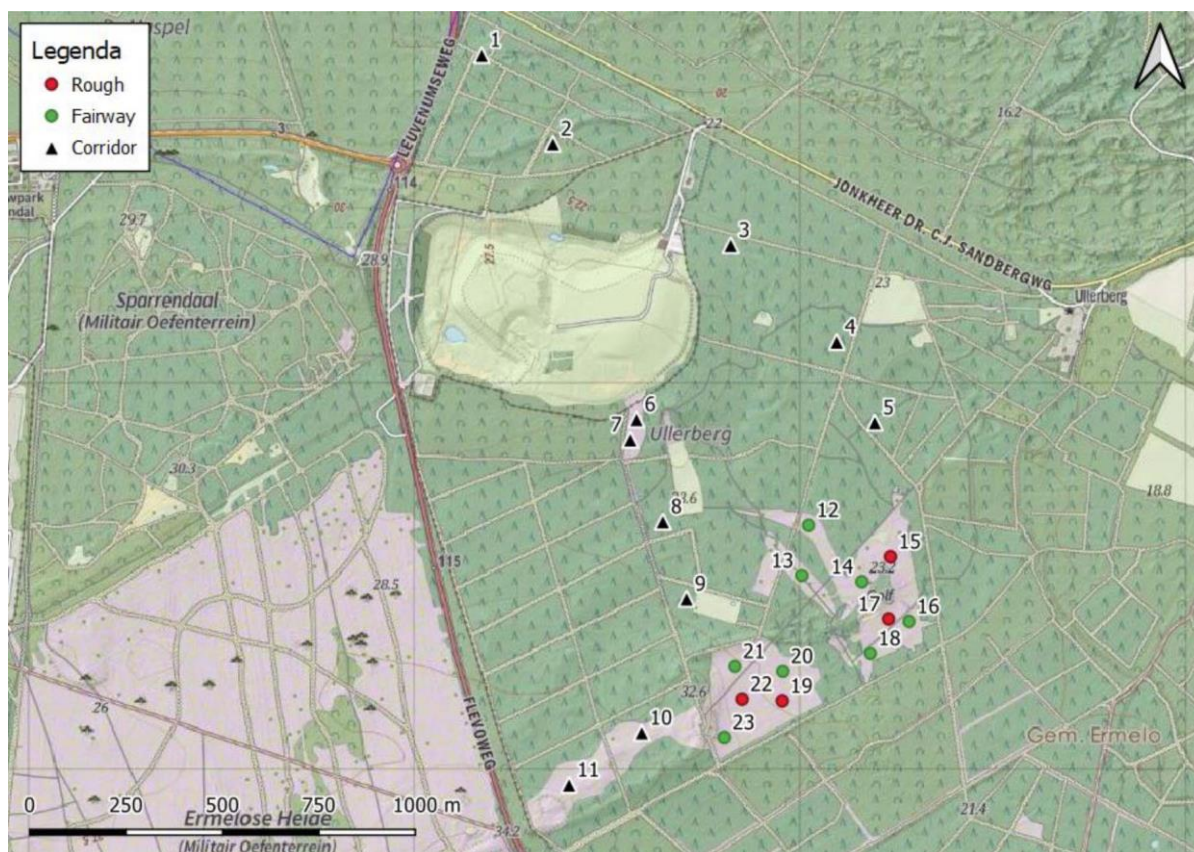
Kort verslag beheer 2013-2023

Periode	Activiteiten
2013-2015	- Aanvraag vergunning aanleg nieuwe golf op voormalig vuilstortterrein
2015	- Toekenning vergunning door provincie Gelderland
2015-2016	- Aanbesteding aanleg Heidecorridors
2016	- Aanleg heidecorridors
2017	- Inspectie van de aanleg en goedkeuring door de provincie Gelderland (C. Vierhout)
2017-2021	- Monitoring natuurherstel en -ontwikkeling
2021-2022	- Start werkzaamheden voor het openhouden van de corridors door het verwijderen van opschot langs de as van de corridors. Op de datum van dit verslag is ongeveer 50% van de heidecorridors aangepakt. - Start werkzaamheden voor de verbetering van de randvegetatie in de heidecorridors. Op de datum van dit verslag zijn er een aantal plekken langs de randen van de heidecorridors vrijgemaakt van bomen en omrasterd om ze te beschermen tegen de graasdruk van het wild (zie kaartje in figuur 1). - Onderzoek naar de bodemkwaliteit van de heidecorridors door B-Ware (zie kaartje in figuur 2)

Figuur 1. Locaties waar rasters zijn aangebracht in het kader van de verbetering van de randvegetatie aangegeven door rode stippellijnen.

LANDGOED ULLERBERG

Figuur 2. Locaties bodemonderzoek door B-Ware.

LANDGOED ULLERBERG

Inleiding

Dit beheerplan is een vervolg op het eerdere 10 jaren beheerplan dat was opgesteld als onderdeel van de anterieure overeenkomst aangegaan met de gemeente Ermelo in 2013.

Doelstelling

Doelstelling van dit beheerplan is het verhogen van de natuurwaarden van de Ullerberg door herinrichting van het landgoed en bijstelling van het beheer. Handleiding hierbij is geweest het Rapport Saldobenadering Ruimtelijk plan Ullerberg opgesteld door Buiting Advies te Dieren in Oktober 2010 en het bodemonderzoek door de firma B-Ware in 2022. Het beheerplan heeft een looptijd van 10 jaar, waarna het plan zal worden geëvalueerd en eventueel aangepast.

Opzet van het Beheerplan 2023-2033

In het beheerplan wordt kort verslag gedaan van de voornaamste activiteiten als gevolg van het Beheerplan 2013-2023. Daarna wordt teruggegrepen op de **Herinrichting, Onderhoud en Werkplan** zoals omschreven in het Beheerplan 2013-2023 waarin de uitgangspunten voor de realisering van het bestemmingsplan voor de Ullerberg zijn vastgelegd. Vervolgens worden de plannen voor die verschillende onderdelen nader ingevuld.

Herinrichting Ullerberg

Dit hoofdstuk is overgenomen uit het Beheerplan 2013-2023 met een aantal kleine toevoegingen.

Ontwikkeling van Golf en Heide op de voormalige vuilstort.

Op de voormalige vuilstort van ca. 30 ha wordt een heideterrein ontwikkeld. Daarbij word en enkele bosjes en delen met stuifzand gerealiseerd. Het al aanwezige ven wordt hiermee geïntegreerd. In dit heidelandschap wordt tevens een 9 holes golfbaan gerealiseerd, die ongeveer 10 ha in beslag zal nemen.

Het is de bedoeling dat hier een struikheide vegetatie gaat ontstaan met daarin ook kenmerkende soorten als stekelbrem. In het westen van de voormalige vuilstort, nabij het ven, kan zich vochtige heide met struikheide en dophei ontwikkelen.

De heide op de voormalige vuilstort vormt ook leefgebied voor zeldzame en bedreigde vogelsoorten die ook onder de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied "Veluwe" vallen of op de rode lijst staan, zoals de boomleeuwerik, de roodborsttapuit, de nachtzwaluw en de veldleeuwerik.

Daarnaast zal er ook enig stuifzand worden aangelegd. Op terreindelen met stuifzand kunnen zich buntgras, zandstruisgras en heide spurrie vestigen. De zandige hellingen in het westen van de voormalige vuilstort zijn verder geschikt voor diverse soorten zandbijen en graafwespen. Langs de fairways en tee's, in de bunkers en op de paden kunnen zich andere soorten vestigen, vergelijkbaar met de vegetaties van de huidige heidegolfbaan.

Dit levert een grotere diversiteit op en biedt kansen aan waardevolle soorten zoals borstelgras, dwergviltkruid, tandjesgras, muizenoor etc.

De ontwikkeling van het golfterrein op de vuilstort is uitbesteed aan The Links Valley - de exploitant van de golf op de voormalige vuilstort en deze activiteiten vallen niet meer onder dit beheerplan.

LANDGOED ULLERBERG

Heidecorridors

Onderdeel van het ruimtelijkplan was de aanleg van een aantal brede heide corridors. Hierdoor ontstaat een waardevolle heide infrastructuur op Landgoed Ullerberg. Met de ontwikkeling hiervan worden tevens heideverbindingen tussen de Ermelosche Heide en de Cyriasische Heide tot stand gebracht. Hiermee wordt invulling gegeven aan de realisatie van een belangrijke ecologische verbinding die in Natura 2000 is opgenomen.

De corridors kunnen zich ontwikkelen tot een waardevolle structuurrijke heide, een habitattype dat valt onder de instandhoudingsdoelen van Natura 2000. Een goed ontwikkelde heide is voor veel soorten van groot belang. Dagvlinders zoals het bedreigde heideblauwtje vliegen niet zo snel door het bos. Zelfs smalle bosstroken vormen voor hen een belemmering. Dit geldt ook voor een soort als de zandhagedis en vele soorten insecten. Met de aanleg van deze heide corridors is tevens een grote bosrandlengte met overgangen naar bos ontstaan. Dit soort overgangen is van groot belang voor tal van diersoorten.

In de heide corridors wordt gestreefd naar de ontwikkeling van een zo structuurrijk mogelijke heide met heidevegetaties van verschillende soorten planten, mossen en kostmossen. Het beheer zal hierop worden afgestemd. De corridors zijn veelal gesitueerd op de plekken waar bossen lagen die een lage of zeer lage natuurwaarde vertegenwoordigen. De corridors zijn aangelegd door bomen te kappen volgens de tekeningen uit de Saldo benadering, waarbij grillig verlopende bosranden zijn aangelegd. Op veel plekken is in het huidige bos al enige heide aanwezig. Op de locatie van huidige dichte grove dennenopstanden zijn bij de aanleg zo nodig stobben geklepeld, zodat deze plekken in de toekomst geplagd kunnen worden om heide te realiseren.

Verder is op enkele plekjes in de corridor gestreefd naar de ontwikkeling van stuifzand door lokaal stroken heide te verwijderen.

Historische heidegolf

Op de historische heidegolf wordt waar mogelijk een afwisseling tussen hogere, oude (niet kort gemaaid) heide en jonge kortere heide gerealiseerd. Waar de fairways uit heide bestaan, blijft de heide kort gemaaid. Daarin is meer open bodem tussen de heide planten aanwezig, waar we claudonia's aantreffen evenals diverse insecten die holletjes maken in de bodem, zoals zandkevers.

Bossen

Door toepassing van een meer ecologisch beheer kan de natuurwaarde van de bossen op Landgoed Ullerberg omhoog gebracht worden. Bosranden zullen een geleidelijke en grilliger verloop (met inhammen) krijgen waardoor de bosrand grilliger wordt en meer ecologische niches bevat. Daarbij wordt tevens een (bredere) mantel en zoom vegetatie ontwikkeld. Ook worden open plekjes in bossen gerealiseerd en zal er meer worden aangestuurd op de ontwikkeling van een gevarieerdere bosstructuur. Hoewel de bosjes bestaande uit exoten, niet meteen zullen worden omgevormd, wordt het overgrote deel van de bossen ingezet op de bevordering van autochtone soorten ten koste van exoten.

Verder worden waardevolle boomsoorten zoals de zomereik vrijgesteld. Ook de aanwezigheid van staand en liggend doodhout zal worden gestimuleerd.

De realisatie van meer structuur in het bos en beter ontwikkelde bosranden leidt voor veel soorten tot een habitat verbetering. De meeste soorten geven de voorkeur aan bosranden en meer open bossen met veel structuur. Dichte monotone bossen worden veelal vermeden. Van bovenstaande verbeteringen kunnen bosplanten als de bosaardbei, het bosviooltje en de brede wespenorchis

LANDGOED ULLERBERG

profiteren. Zowel voor bosvogels en bosrandvogels als voor soorten als de boommarter, vleermuizen ontstaat er een geschikter habitat, en wellicht zal zich hier ook het vliegend hert weer vestigen. Een hoge constante druk van grazers is voorwaarde voor het behoud van de waardevolle kraaiheide - dennenbossen. Plaatselijk zal daarom voldoende dekking voor edelhert en wildzwijn aanwezig moeten blijven.

Graslanden

Het beheer en gebruik van graslanden blijft onveranderd. Hoewel ontwikkeling van droog schraalgrasland hier wellicht kansrijk is, is gekozen voor het voortzetten van het huidige gebruik. Jaarlijks wordt hierbij stalmest gebruikt voor de bemesting. De graslanden zijn waardevol als foerageergebied voor dassen en grofwild.

Vennen

Het plan voorziet in het herstel van een ven op de locatie waar ooit een natuurlijke ven is geweest. Dit ligt vlakbij het huidige uitgegraven poeltje/drinkplaats voor grofwild.

Deze waterpartij blijkt weer te functioneren als drinkplaats voor edelhert, wild zwijn en ree. Andere diersoorten die profiteren van het ontwikkelde ven zijn o.a. libellensoorten. Ook voor vleermuizen zijn dergelijke watertjes van groot belang. Langs de randen van het ven zullen zich mogelijk waardevolle pionier soorten vestigen. Hier wordt ook ontwikkeling van natte heide verwacht. Door verwerking van bentoniet en andere niet doorlatende stoffen kan het oude ven weer ontstaan. Na het uitgraven en het aanbrengen van bentoniet etc zal de oorspronkelijke bodem weer worden worden teruggeplaatst en gevuld worden met water. Vervolgens kan de natuur het werk doen.

Wildbeheer

Naast de verbetering van de bestaande vegetatie heeft het Landgoed Ullerberg een historische rol als rustgebied voor het wild en dan met name grofwild: edelherten, reeën en wilde zwijnen. In tegenstelling tot Landgoed Ullerberg is de omgeving (Landgoed Leuvenum, Natuurmonumenten (Cyriasische heide) en de Ermelose heide) opengesteld en daar is, zeker sinds de COVID-19 epidemie, de toeristische druk sterk toegenomen, met als gevolg dat het wild overdag vaker de rust van het landgoed opzoekt (observatie van H.J. Zwart, Boswachter gemeente Ermelo). Vak 4, 5 en 9 (zie kaartje van figuur 4) zijn expliciet aangewezen als wildrustgebied. Voor de exploitatie van de vuilstort zijn vak 4 en vak 9 door een aantal hekwerken van elkaar afgesloten. Met de sluiting van de voormalige vuilstort en de realisatie van de golf op het voormalig stortterrein is de mogelijkheid ontstaan om weer een open verbinding te creëren tussen vak 4 en vak 9: een Wildcorridor. Hierdoor wordt de omvang van het wildrustgebied vergroot en kan het wild zich daarbinnen eenvoudiger en ongestoord bewegen. Het is de intentie om deze verbinding in het kader van dit Beheerplan te realiseren.

Dit is echter wel afhankelijk van de keuze om vak 9 niet voor publiek open te stellen zoals voorzien in de anterieure overeenkomst met de gemeente. Een verzoek tot aanpassing is in voorbereiding.

In 2022 is voor het eerst de wolf op Landgoed Ullerbergesignaleerd. De invloed daarvan op het samenstelling en het gedrag van het wild op het landgoed is op moment van schrijven nog ongewis.

Onderhoud

De Heide corridors

De beheerwerkzaamheden bestaan hier uit:

- Verwijderen van zaailingen waardoor de corridors langs de as worden opengehouden
- Het periodiek en lokaal afplaggen, chopperen of maaien van de heide om grasvorming tegen te gaan.

LANDGOED ULLERBERG

- Het 'bemesten' met diverse soorten steenmeel en kalk op enkele proeflocaties die zijn gekozen op basis van de resultaten van een bodemonderzoek in de heidecorridors om vast te stellen of dit de gewenste bodemverbetering en ontwikkeling van de gewenste flora bevordert (zie kaartje in figuur 3).
- Afplaggen en chopperen van enkele lokaties (zie kaartje in figuur 3)

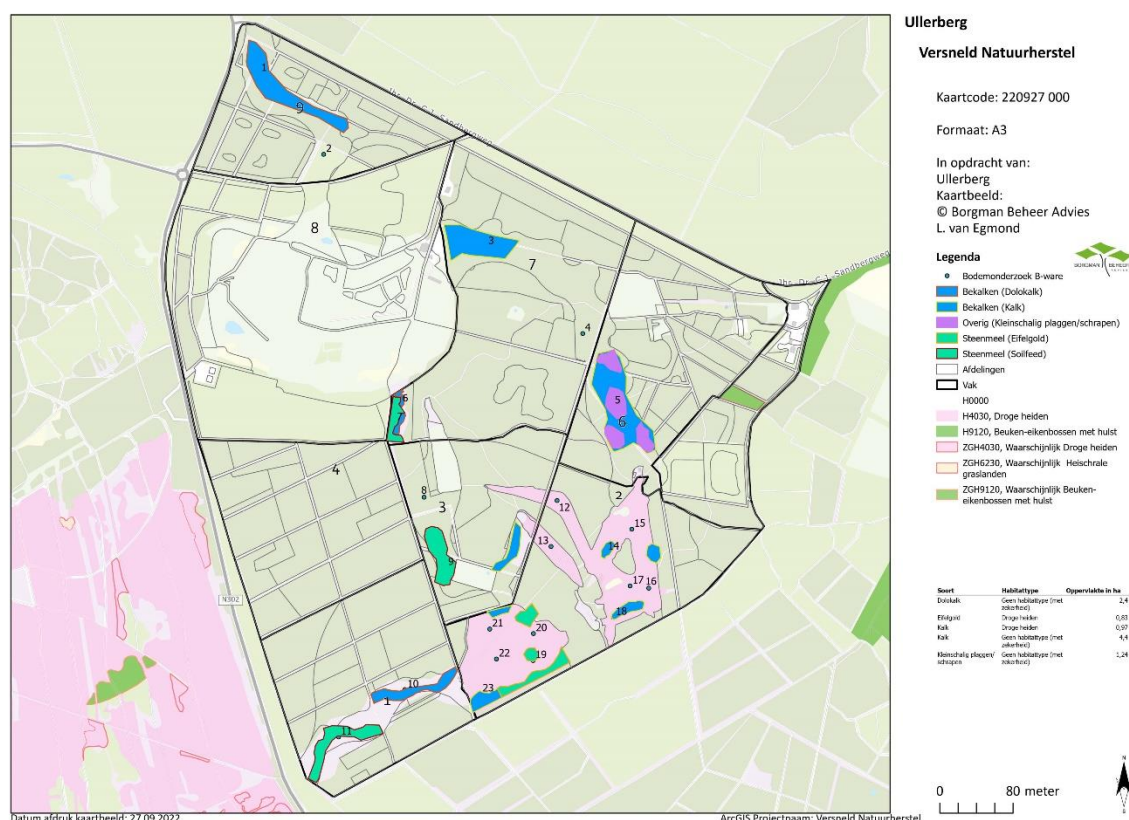
Bossen

Bij het bessen van de bossen zal zoveel mogelijk worden gestreefd naar het verwijderen van de zogenoemde exoten zoals de Amerikaanse eik, de douglas en de lariks.

Verder zal een groot deel van de rasters langs de randen van de heidecorridors beplant worden met jong inheems loofhout. Een aantal rasters zal niet worden beplant zodat het resultaat van de beplanting vergeleken kan worden met de natuurlijke ontwikkeling binnen de rasters.

Vennen

Periodiek wordt gecontroleerd hoe het met de waterstand in de aangelegde vennen gaat en ook wordt gecontroleerd of de vennen niet teveel dichtgroeien. Zo nodig worden de vennen geschoond. Dit schone gebeurt gefaseerd, zodat aanwezige planten en dieren behouden blijven.

Figuur 3. Voorstel voor locaties voor het strooien van diverse soorten steenmeel en kleinschalig plaggen/afschrapen. De uiteindelijke oppervlakte zal, in verband met vergunningen, enkele hectares kleiner uitvallen.

Werkplan

Indeling beheervakken

Van oudsher is de Ullerberg ingedeeld in 9 zogenoemde beheervakken Deze zijn aangegeven op het kaartje in figuur 4.

LANDGOED ULLERBERG

Vak 1

Ligt achter de Koepel in het achterbos. Het bevat voornamelijk grove den met hier en daar een rijtje berken langs de paden. Een van de heidecorridors loopt hier tussen de Grietenweg en tra 2. De Tra's 1 t/m 9 lopen tussen de Grensweg en Carolinaweg (de traas in het achterbos zijn aangegeven op het kaartje uit 1921 in bijlage 2)

Vak 2

Dit bevat de klassieke heidegolf en verder grove den met kraaiheide. Het ligt tussen de Carolinaweg, de Drieweg, het Kerkepad en de Grietenweg. Rond het Golfhuisje sluit de heide van de Heidegolf aan op een heidecorridor in vak 6.

Vak 3

Ligt tussen de Drieweg, het Kerkepad en de Carolinaweg. Hier ligt het vennetje dat opnieuw ontwikkeld moeten worden, de 2 graslanden die als voerakker dienen, en verder 2 vakken met corsicaanse den en verder grove den. Langs de Carolinaweg en de Drieweg ligt nu een heidecorridor die aansluit op de koepelheide en de fairway van hole 6 langs de Drieweg.

Vak 4

Vak dat begrensd wordt door Tra 4, de Grensweg, het Kerkepad en de Carolinaweg Er is hier een vak met douglas tussen Tra 8 en 9, verder grove den.

Vak 5

Dit vak wordt begrensd door de Jhr Dr C.J. Sandbergweg, de grens met Landgoed Leuvenum, het Kerkepad en het Koepelpad. Hierin liggen de huizen met tuinen. In dit vak ligt de Wildekamp met zomereik, een vak met Amerikaanse eik, Corsicaanse den, berk, Japanse lariks en uiteraard grove den. De fijnspaar die oorspronkelijk ook in dit vak stond is niet bestand gebleken tegen de droogte en verzuring en is daarom in 2022 gerooid.

Vak 6

Wordt begrensd door het Koepelpad, het Kerkepad, de Drieweg en de Jhr Dr C.J. Sandbergweg. Hierin vinden we het Roggeveldje met gras, Amerikaanse eik, douglas, Japanse lariks, en grove den. Om het huismansweggetje ligt een brede strook heidecorridor, die aansluit bij het Golfhuisje.

Vak 7

Begrensd door de voormalige vuilstort, de Mijneweg, het Kerkepad en de Drieweg. Hier vinden we naast grove den, een vakje met berk. Er is ook nog een gedeelte van de voerakker. De heidecorridor slingert van de voormalige vuilstort langs de Oude Ermelosche Weg naar het kruispunt Lilyweg - Drieweg.

Vak 8

Wordt begrensd door de Betonweg, (N302) de Grindweg, ook wel de Nieuwe Ermelosche Weg genoemd, het Kerkepad, Mijneweg, het raster aan de oostzijde van de voormalige vuilstort, en dan weer de Mijneweg. Het betreft o.a. het voormalig vuilstort terrein dat als heide wordt ontwikkeld met daarin een 9 holes golfbaan. De heide van het stortterrein zelf is verbonden met de heidecorridor in vak 7 en vak 9. Voorts komt er grove den en Amerikaanse eik voor.

LANDGOED ULLERBERG

Vak 9

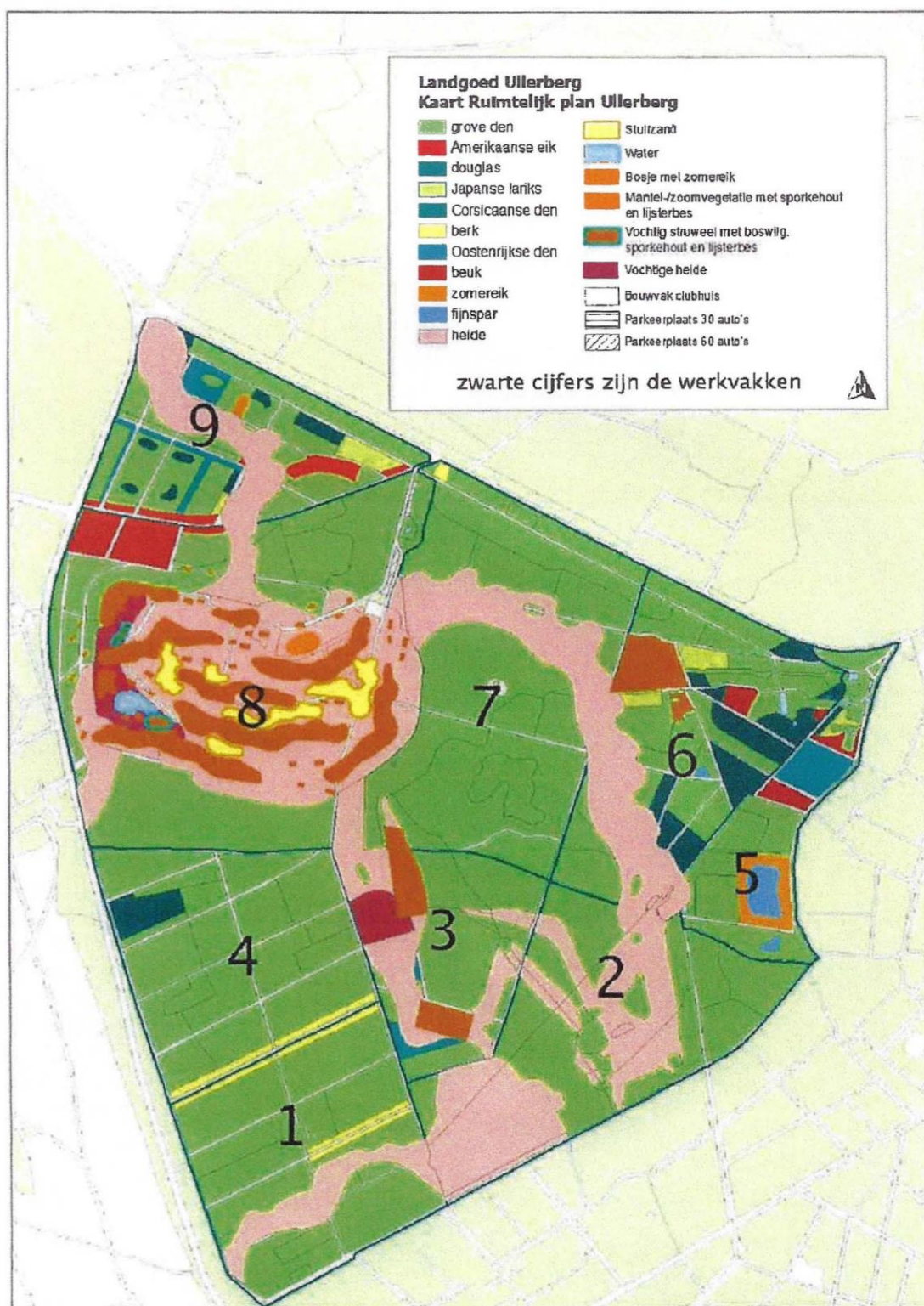
Dit wordt ook de Punt genoemd, Dit ligt tussen de Grindweg de Betonweg en de Jhr Dr C.J. Sandbergweg. Vanaf het kruispunt Betonweg – Jhr Dr C.J. Sandbergweg slingert hier een heidecorridor tussen douglas, Amerikaanse eik, Japanse lariks, Corsicaanse den en grove den naar het midden van de Grindweg.

Werkzaamheden per vak

De onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd per werkvak. In tabel 1 is aangegeven welke werkzaamheden per vak worden uitgevoerd.

Werkzaamheden	Vak								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Het verwijderen van zaailingen op de heide	x	x	x		x	x	x	x	x
In stand houden van stuifzand, o.a. door verwijderen van zaailingen		x				x	x	x	x
Proef met steenmeel	x	x	x		x	x	x		x
Periodiek chopperen, vegen of afplaggen van de heide om vergrassing tegen te gaan	x	x	x		x	x	x	x	x
Blessen, waarbij exoten worden verwijderd en inlandse boomsoorten worden bevoordeeld	x	x	x	x	x	x	x		x
Inrasteren van jong loofhout ter bescherming tegen wildvraat		x	x	x	x	x	x		x
Creëren van open plekken in het bos	x		x	x	x	x	x		x
Het creëren van dekking voor het grofwild in het bos	x	x	x	x	x	x	x		x
Het verwijderen van hekwerken tussen vak 4 en vak 9 achter vak 8 t.b.v. een wildcorridor								x	
Controleren van de waterstand en begroeiing in de vennen, periodiek schonen		x	x					x	

LANDGOED ULLERBERG

Figuur 4. Kaart met heidecorridors en beheervakken

Ermelo, oktober 2022